

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله القاصم الجبارين

اندیشکده قرار

تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها یکی از اهداف اصلی مقاومت است. فهمیدن این فرصتی که در دل تهدیدها نهفته است، نیاز به مطالعاتی علمی، روش‌مند و در عین حال هدفمند و با دغدغه دارد. مطالعاتی ساختاریافته که به دنبال رسیدن به هدفی مشخص در میدان باشد، از پرداختن بیش از اندازه به کلیات و تحلیل‌های بدون مستندات دقیق اجتناب کند، محدودیت‌های میدانی را بشناسد و از اطناب آکادمیک اجتناب کند. اندیشکده قرار تلاش دارد این نیاز حیاتی جبهه مقاومت را برطرف سازد و به محلی برای همگرایی مطالعات ساختاریافته و هدفمند در زمینه مقاومت و استعمار در منطقه غرب آسیا تبدیل شود.

روابط آکادمیک رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی

امضای پیمان ابراهیم در سال ۲۰۲۰، نه تنها روابط دیپلماتیک میان رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی را عادی‌سازی کرد، بلکه افق‌های تازه‌ای از همکاری‌های راهبردی را در ابعاد اقتصادی، فناورانه و امنیتی گشود. در این میان، روابط آکادمیک و دانشگاهی به عنوان یکی از کانال‌های کلیدی و کم‌هزینه‌تر تعامل، نقشی فراتر از مبادلات علمی ایفا می‌کند. این تعاملات می‌توانند بستری برای دسترسی اسرائیل به منابع مالی و سرمایه‌گذاری‌های کلان اماراتی در حوزه‌های تحقیق و توسعه باشند؛ امکان بهره‌برداری از موقعیت جغرافیایی استراتژیک امارات در خلیج فارس و دسترسی به آب‌های آزاد و کریدورهای تجاری منطقه‌ای را فراهم آورند؛ و از ظرفیت‌های دیپلماتیک و نهادهای بین‌المللی مستقر در امارات برای پیشبرد منافع خود استفاده کنند. همچنین، نزدیکی به امارات می‌تواند به عنوان اهرمی برای رصد و تأثیرگذاری در معادلات منطقه‌ای، از جمله در قبال ایران، مورد توجه قرار گیرد. از این‌رو، روابط آکادمیک نه صرفاً به عنوان یک همکاری علمی، بلکه به عنوان بخشی از یک معماری بزرگ‌تر همگرایی راهبردی قابل تحلیل است. این مقاله با واکاوی ابعاد مختلف همکاری‌های دانشگاهی فی‌مابین، تلاش می‌کند نشان دهد که چگونه این تعاملات می‌توانند به عنوان پیشرانی برای تحکیم مناسبات چندلایه و دستیابی به اهداف ژئوپلیتیک دو طرف عمل کنند.

همکاری‌های گسترده

امارات یکی از چهار کشور عربی بود که در سال ۲۰۲۰ و در چارچوب پیمان‌های ابراهیم، روابط خود با رژیم صهیونیستی را عادی‌سازی کرد. در سال ۲۰۲۱، امارات و رژیم صهیونیستی توافق کردند که تبادلات آموزشی را گسترش دهند که این امر منجر به افزایش ثبت‌نام دانشجویان اماراتی در دانشگاه‌های اسرائیلی شد. در سال ۲۰۲۳، امارات اعلام کرد که آموزش هولوکاست را در برنامه‌های درسی مقطع ابتدایی و متوسطه خود آغاز خواهد کرد.

وزیر آموزش و پرورش رژیم صهیونیستی، یوآ کیش، اوایل سال ۲۰۲۶ بازدید محرمانه از امارات متحده عربی داشت تا درباره گسترش همکاری‌ها در زمینه‌های آموزش، پژوهش و هوش مصنوعی گفت‌وگو کند؛ این موضوع را رسانه‌های اسرائیلی گزارش داده‌اند. بر اساس اعلام وزارت آموزش و پرورش رژیم صهیونیستی، کیش با همتای اماراتی خود، ساره الامیری، دیدار کرد و دو طرف درباره راه‌های تعمیق همکاری‌های دانشگاهی و ابتکارات پژوهشی مشترک، از جمله در حوزه هوش مصنوعی، گفت‌وگو کردند. رسانه‌های دولتی امارات نیز اعلام کردند که کیش با علی النعیمی، رئیس کمیته دفاع، امور داخلی و خارجه امارات نیز دیدار داشته است. محور این گفت‌وگوها تقویت همکاری‌های دوجانبه در زمینه پژوهش و نوآوری بود.^۱

بورس دانشجویان اماراتی برای تحصیل در اراضی اشغالی

وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی امارات دانشگاه‌های رژیم صهیونیستی را در بین فهرست مورد تأیید برای اعطای بورسیه تحصیلی و معادلسازی مدارک قرار داده است. طبق این فهرست، دانشجویان اماراتی می‌توانند در دانشگاه‌های عبری اورشلیم و تل‌آویو در رشته‌هایی چون کشاورزی، علوم زیستی، شیمی، ریاضیات، پزشکی، پرستاری، علوم کامپیوتر، فیزیک و نجوم، باستان‌شناسی، حقوق، علوم ارتباطات، اقتصاد، علوم سیاسی، روانشناسی و جامعه‌شناسی تحصیل کنند.^۲

^۱ www.newarab.com/news/israeli-minister-made-secret-uae-visit-education-ai-talks

^۲ www.mohe.gov.ae/en/eservices/servicecard/ifada/pages/ifada-countries-list.aspx

منصور بن شامخ المرزوقي در کنار اوريل رايخمن، مؤسس دانشگاه رايخمن

- منصور بن شامخ المرزوقي، در سال ۲۰۲۱، اولین دانشجوی پسر اماراتی بود که برای تحصیل به رژیم صهیونیستی سفر کرد. او در دانشگاه رايخمن، رشته حکومت را انتخاب کرد.^۲
- سمیه المهيبي، ۳۰ ساله، نیز اولین دانشجوی خانم اماراتی بود که به اراضی اشغالی رفته و در رشته پرستاری دانشگاه حیفا تحصیل کرد.^۴

تفاهم نامه تشکیل کمیته مشترک برای افزایش روابط آکادمیک بین امارات و رژیم صهیونیستی

در نومبر ۲۰۲۱، تفاهم‌نامه‌ای بین رژیم صهیونیستی و امارت نوشته شد. این تفاهم‌نامه تشکیل کمیته‌ای مشترک را مقرر می‌دارد که با هدف تسهیل، تشویق و ترویج همکاری در بخش آموزش، از طریق تقویت هماهنگی میان نهادهای آموزشی رژیم صهیونیستی و امارت فعالیت خواهد کرد. این کمیته همچنین مسئولیت سازماندهی بازدیدهای متقابل میان مؤسسات اداری و آموزشی، برگزاری دوره‌های آموزشی، رویدادها، کنفرانس‌ها، برنامه‌های تبادل دانشجو و فعالیت‌های مرتبط را بر عهده خواهد داشت.^۵

^۲ allarab.news/history-first-uae-student-ever-starts-courses-at-israeli-university/

^۴ www.alwatanpress.com/%d8%b3%d9%80%d9%8a%d8%a9-%d8%a7%d9%84%d9%80%d9%87%d9%8a%d8%b1%d9%8a-%d8%a3%d9%88%d9%84-%d8%b7%d8%a7%d9%84%d8%a8%d8%a9-%d8%a0%d9%80%d8%a7%d8%b1%d8%a7%d8%aa%d9%8a%d8%a9-%d8%b3%d8%aa%d8%af%d8%b1%d8%b3/

^۵ educationmiddleeast.com/news/uae-israel-schools-and-academic-institutions-prepare-for-greater-cooperation/

تاسيس صندوق دوجانبه پژوهش و توسعه امارات و رژيم صهيونيستي

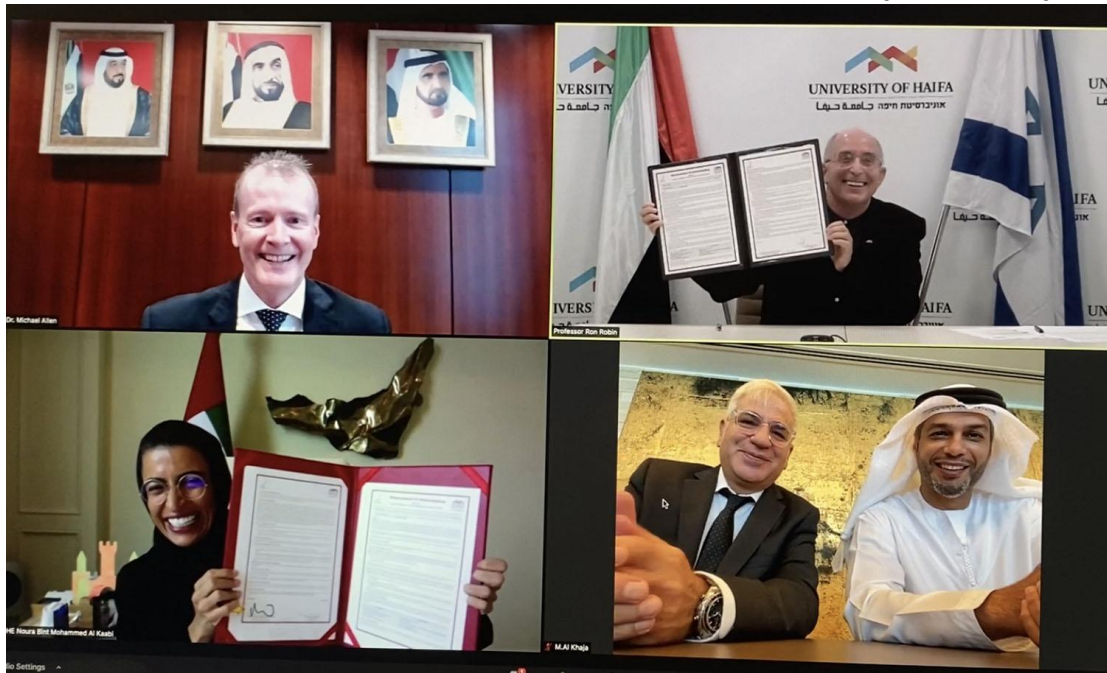
در سال ۲۰۲۱، يك صندوق مشترك پژوهش و توسعه (R&D) بين رژيم صهيونيستي و امارات برای حمايت از پروژه‌های فناوري شامل شرکت‌های اسراییلی و اماراتی تاسيس شد. این صندوق با هدف تشويق همکاری در زمينه نوآوری‌های فناورانه و کمک به شرکت‌های اسراییلی برای دسترسی به منابعی که در اسرئیل در دسترس نیستند، طراحی شده است. بودجه این صندوق به ۳۰۰ میلیون شیکل می‌رسد.^۶

روابط بين دانشگاهی

عادی‌سازی روابط رژيم صهيونيستي و امارات، منجر به انعقاد تفاهم‌نامه‌های مستقیم بين دانشگاه‌های شاخص امارات و رژيم صهيونيستي شده است. این قراردادها چارچوبی رسمی برای پژوهش‌های مشترك، تبادل دانشجو و استفاده از امکانات آزمایشگاهی فراهم آورده‌اند.

مشارکت آکادمیک دانشگاه زايد و دانشگاه حيفا

دانشگاه زايد (ZU) در نوامبر ۲۰۲۱، طی مراسمی مجازی، تفاهم‌نامه‌ای را با دانشگاه حيفا به امضا رساند تا از طریق این مشارکت آکادمیک، در زمينه‌های پژوهش، آموزش، فعاليت‌های اجتماعی و توسعه ظرفيت‌ها همکاری کند.^۷

محمد الخاجه، سفير امارات در اسرئیل، أمير هايك، سفير اسرئیل در امارات و نورا بنت محمد الكعبي، وزير فرهنگ و جوانان و رئيس دانشگاه زايد

^۶ www.timesofisrael.com/israel-approves-multimillion-dollar-joint-rd-fund-with-uae/

^۷ www.zu.ac.ae/main/en/news/2021/november/haifa#:~:text=The%20agreement%20was%20signed%20in%20the%20presence,ambassador%20to%20Israel%2C%20H.E%20Amir%20Hayek%20Israel's

تفاهم‌نامه دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زیاد و مؤسسه وایزمن

دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زیاد (MBZUAI)^۸ در امارات و مؤسسه علمی وایزمن اسرائیل تفاهم‌نامه‌ای را امضا کردند که بر اساس آن، این دو مؤسسه آموزش عالی در طیف وسیعی از حوزه‌ها با یکدیگر همکاری خواهند کرد؛ با هدف پیشبرد توسعه و کاربرد هوش مصنوعی (AI) به‌عنوان ابزاری برای پیشرفت.

ذیل این تفاهم‌نامه برنامه‌های تبادل دانشجو و پژوهشگران پس‌ادکتری، برگزاری کنفرانس‌ها و سمینارها، اشکال مختلف تبادل میان پژوهشگران، به‌اشتراک‌گذاری منابع محاسباتی و تأسیس یک مؤسسه مجازی مشترک برای هوش مصنوعی اجرا خواهد شد.^۹ پس از این تفاهم‌نامه شاهد همکاری‌های بسیاری بین این دانشگاه و مؤسسه‌ها و اشخاص آکادمیک اسرائیلی هستیم. به عنوان مثال:

- اران سگال (Eran Segal)، استاد مدعو و رئیس گروه زیست‌شناسی محاسباتی این دانشگاه، استاد دانشگاه وایزمن است.^{۱۰}
- هاگای راسمن (Hagai Rossman)، پژوهشگر ارشد شرکت اسرائیلی Pheno.AI به عنوان استادیار در دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زیاد مشغول است.^{۱۱}
- شیمون اولمان (Shimon Ullman)، استاد مدعو علوم کامپیوتر دانشگاه محمد بن زیاد، عضو هیئت علمی دانشگاه وایزمن است.^{۱۲}
- برگزاری هکاتون (گردهمایی برنامه‌نویسی) راهکارهای هوش مصنوعی در حوزه مراقبت‌های بهداشتی می‌پردازد در می ۲۰۲۳، با همکاری مؤسسه علمی وایزمن و شرکت اسرائیلی Pheno.AI برگزار شد. شرکت‌کنندگان این هکاتون از دانشجویان دانشگاه MBZUAI و وایزمن بودند.^{۱۳}

^۸ دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زیاد که در سال ۲۰۱۹ تأسیس شد، نخستین دانشگاه تحصیلات تکمیلی و پژوهش‌محور در زمینه هوش مصنوعی در جهان است.

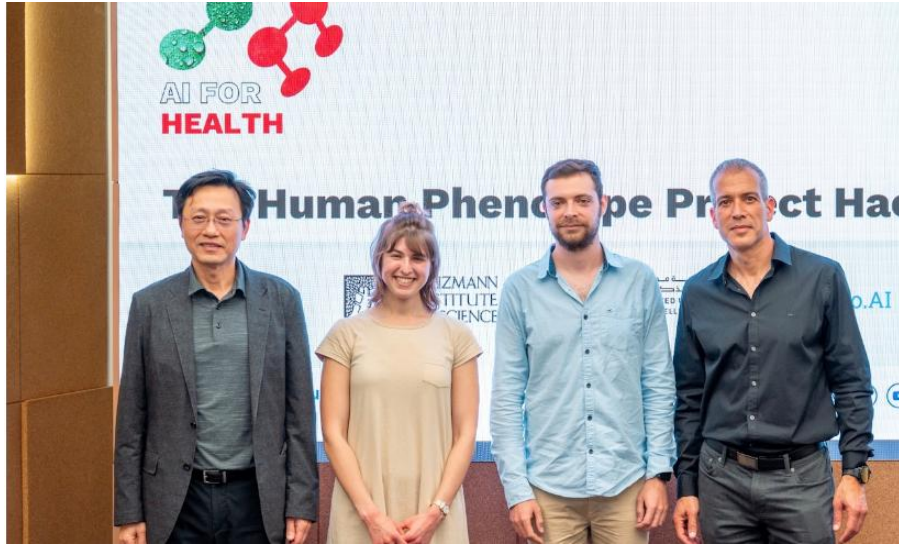
^۹ mbzuai.ac.ae/news/mbzuai-and-weizmann-institute-of-science-to-collaborate-on-ai-research/

^{۱۰} staticcdn.mbzuai.ac.ae/mbzuaiwpprd/01/2025/05/AD-AIRoC2025_Booklet.pdf

^{۱۱} hrossman.github.io/

^{۱۲} mbzuai.ac.ae/news/brady-and-ullman-combine-for-top-level-ai-education/

^{۱۳} mbzuai.ac.ae/news/inaugural-hackathon-explores-ai-healthcare-solutions-using-one-of-the-largest-deep-phenotype-databases-in-the-world/

گای لوکستر و رنه زاخارویچ از موسسه وایزمن برنده بخش خلاقیت این هکاتون شدند

- دانشگاه بن زاید اقدام و بینارهای آموزشی با اساتید اسرائیلی برگزار می‌کند.^{۱۴}

تفاهم‌نامه دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زاید و اورکراود عربی (OurCrowd)

در می سال ۲۰۲۳، دانشگاه MBZUAI و «اورکراود عربی»^{۱۵} تفاهم‌نامه‌ای را برای تأمین سرمایه‌گذاری و پژوهش‌های هوش مصنوعی امضا کردند. این تفاهم‌نامه شامل موارد زیر می‌شود:

- تأسیس صندوق سرمایه‌گذاری خطرپذیر متمرکز بر هوش مصنوعی با هدف جذب شرکت‌های فناوری هوش مصنوعی محلی و جهانی برای توسعه مقیاس‌پذیر از ابوظبی به سطح جهانی.
- توسعه همکاری استراتژیک میان MBZUAI و شرکت «انتگریتد دیتا اینتلیجنس» (Integrated Data Intelligence)، زیرمجموعه هوش مصنوعی اورکراود در ابوظبی، در زمینه پروژه‌های پژوهشی مربوط به فناوری‌های کاربردی هوش مصنوعی در صنایع مختلف.
- تقویت اکوسیستم نوآوری هوش مصنوعی ابوظبی از طریق مشارکت‌های استراتژیک با نهادهای کلیدی دولتی و وابسته به دولت.
- فراهم‌کردن فرصت‌های کارآموزی و شغلی برای فارغ‌التحصیلان MBZUAI از طریق شبکه گسترده جهانی شرکت‌های استارت‌آپی فناوری در پرتفوی اورکراود و شرکای صنعتی آن.^{۱۶}

تأسیس مرکز بیو-هوش مصنوعی در ابوظبی توسط دانشگاه MBZUAI و شرکت اسرائیلی

Quris-AI

شرکت Quris-AI و دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زاید (MBZUAI) در ژانویه ۲۰۲۳، توافق‌نامه‌ای را برای توسعه یک مرکز جهانی بیو-هوش مصنوعی در ابوظبی امضا کردند. این تأسیسات پیشرفته از توسعه داروهای شخصی‌سازی‌شده‌ای حمایت خواهد کرد که به‌طور خاص برای جمعیت‌های متنوع منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا (MENA) طراحی شده‌اند. شرکت Quris که

^{۱۴} mbzuai.ac.ae/event/disrupting-the-drug-development-process-using-multi-modal-deep-learning-and-patient-on-a-chip-platform/

^{۱۵} یک شرکت سرمایه‌گذاری خطرپذیر اسرائیلی

^{۱۶} mbzuai.ac.ae/news/mbzuai-and-ourcrowd-arabia-sign-mou-to-drive-funding-for-ai-startups-and-research/

عملیاتی در بوستون و تل‌آویو فعالیت دارد، زیرمجموعه خود با نام Quris-UAE را در ابوظبی تأسیس می‌کند.^{۱۷}

همکاری کتابخانه ملی امارات با کتابخانه یونس و ثریا نظریان دانشگاه حیفا

در مارس ۲۰۲۲، میان کتابخانه یونس و سورایا نظریان دانشگاه حیفا و کتابخانه ملی و آرشیو (NLA) امارات متحده عربی قرارداد همکاری امضا شد. این همکاری بر تبادل پژوهشگران و متخصصان، پژوهش‌های آرشیوی، تبادل مجموعه‌ها، فراهم‌کردن دسترسی به منابع کتابخانه‌ها برای پژوهشگران هر دو مؤسسه و برگزاری رویدادها و کنفرانس‌های مشترک متمرکز خواهد بود.^{۱۸}

برگزاری وبینار مشترک دانشگاه تل‌آویو و دانشگاه دبی

پس از عادی‌سازی روابط از طریق پیمان آبراهام، دانشگاه تل‌آویو و دانشگاه دبی با یکدیگر ارتباطات غیر رسمی برقرار کردند. ادعای دانشگاه تل‌آویو آن است که این ارتباطات از طریق اتحادیه دانشجویان انجام شده است.^{۱۹} با این حال، برنامه‌های مشترکی از جمله وبینارهای مشترک توسط دو دانشگاه انجام می‌شود.^{۲۰}

روابط دانشگاه بار ایلان و دانشگاه پزشکی خلیج (Gulf Medical University)

پس از بازدید اعضای هیئت علمی دانشکده پزشکی آزرلی دانشگاه بار-ایلان از دانشگاه پزشکی خلیج در امارات متحده عربی در ژانویه ۲۰۲۱، سخنانی در مورد ارتباطات این دو دانشگاه در زمینه تبادل هیئت علمی، اعطای گرنت، پژوهش‌های مشترک و ... رد و بدل شد.^{۲۱} و در نهایت توافق‌نامه همکاری امضا شد.^{۲۲} در فوریه ۲۰۲۱، دانشگاه بار-ایلان و مرکز پزشکی جلیله گردهمایی علمی مشترک آنلاینی را به مناسبت افتتاح بخش جراحی دانشگاه پزشکی خلیج برگزار کردند.^{۲۳}

همکاری‌های پژوهشی

همکاری پژوهشی دانشگاه بار-ایلان و مرکز پژوهش‌های کوانتومی THII امارات

در آپریل ۲۰۲۳ دانشگاه بار-ایلان اعلام کرد که در همکاری با مرکز پژوهش‌های کوانتومی THII در ابوظبی، امارات، در حال رهبری یک پروژه گروهی برای پیشبرد رایانش کوانتومی هستند. این پژوهش با تأمین بودجه از سوی بنیاد علوم اسرائیل (ISF) انجام شده می‌شود.^{۲۴}

^{۱۷} mbzuai.ac.ae/news/mbzuai-and-quris-ai-to-launch-world-class-bio-ai-center-in-abu-dhabi/

^{۱۸} www.jpost.com/middle-east/article-701194

^{۱۹} english.tau.ac.il/news/oleg-in-dubai

^{۲۰} international.tau.ac.il/University_of_Dubai_%26_Tel_Aviv%26University

^{۲۱} www.biu.ac.il/en/news/8670

^{۲۲} www.biu.ac.il/en/news/8688

^{۲۳} www.biu.ac.il/en/news/8843

^{۲۴} www.i24news.tv/en/news/israel/technology-science/1682249834-israel-and-emirates-collaborate-to-perfect-quantum-computing

توافق ماموریت فضایی مشترک بین شرکت اسرائیلی و آژانس فضایی امارات

ماموریت «برشیت ۲» (Beresheet ۲) متعلق به شرکت اسرائیلی SpaceIL، با همکاری آژانس فضایی امارات انجام می‌شود. همچنین آژانس فضایی اسرائیل و آژانس فضایی امارات برنامه دارند تا فراخوانی برای پژوهش‌های مشترک منتشر کنند تا از داده‌های این ماموریت برای بررسی پدیده‌های مرتبط با بحران فزاینده اقلیمی جهانی استفاده شود.^{۲۵} (شایان ذکر است که این پروژه به دلیل کمبود بودجه متوقف شد اما بخش تحقیقاتی آن همچنان در حال انجام است).^{۲۶}

بودجه ۲۰۰,۰۰۰ دلاری برای پژوهش فضایی مشترک امارات و اسرائیل

آژانس فضایی امارات، وزارتخانه نوآوری، علم و فناوری اسرائیل و آژانس فضایی اسرائیل در فوریه ۲۰۲۲ از دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی در امارات و اسرائیل دعوت کرده‌اند تا پیشنهادهای پژوهشی مشترک در حوزه محیط‌زیست، مبتنی بر داده‌های ماهواره‌ای فضایی، ارائه دهند تا شانس دریافت بودجه‌ای به مبلغ ۲۰۰,۰۰۰ دلار (معادل ۷۳۵,۶۰۰ درهم امارات) را داشته باشند.^{۲۷}

اعطای جایزه و گرنت به پژوهشگران اسرائیلی

پروفسور تزیپی هورویتس-کراوس از دانشکده آموزش علوم و فناوری و دانشکده مهندسی پزشکی دانشگاه تخنئون در سال ۲۰۲۴، برنده جایزه خلیفه برای آموزش از امارات متحده عربی شد.^{۲۸}

جمع‌بندی

واکاوی روابط برقرار شده میان نهادهای آموزشی دو طرف آشکار می‌سازد که روابط آکادمیک، حلقه‌ای مفقوده در پازل بازاریابی امنیت منطقه‌ای است. تمرکز ویژه بر حوزه‌هایی با کاربرد دوگانه (نظامی و غیر نظامی) مانند رایانش کوانتومی و هوش مصنوعی، بیانگر آن است که این همکاری‌ها تنها کاربرد علمی نداشته و پتانسیل تبدیل شدن به اهرمی برای رصد تحولات منطقه و افزایش توانایی‌های نظامی و امنیتی را دارند. در این چشم‌انداز، نزدیکی آکادمیک امارات و رژیم صهیونیستی، مقدمه‌ای برای شکل‌دهی به یک همکاری علمی-امنیتی در خلیج فارس است که می‌تواند متغیرهای جدیدی را در تقابل‌ها و تعاملات منطقه‌ای، به‌ویژه در قبال ایران، تعریف کند.

^{۲۵} technionuk.org/press-release/israel-and-uae-set-to-fly-to-the-moon-together-in-2024-as-part-of-the-space-il-mission/

^{۲۶} www.ynetnews.com/health_science/article/rkuyuntayg

^{۲۷} gulfnews.com/uae/200000-funding-offered-by-uae-israel-joint-initiative-for-research-based-on-space-data-1.85602075

^{۲۸} www.technion.ac.il/en/blog/2024/05/khalifa-award-for-education/